

PRÒLEG

UNA HISTÒRIA DIGNA DE LES MILLORS SÈRIES

Juny de 1238, fa vora 800 anys. És nit fosca i les estrelles inunden el firmament sobre l'enorme campament cristià amb milers de tendes que s'estén pels camps de Russafa, a uns centenars de metres de les compactes muralles de la ciutat de València, plena a vessar d'habitants i refugiats musulmans que tracten de resistir el setge de les hosts del rei Jaume I. A uns pocs quilòmetres de distància, fondejades davant la platja, les dotze naus de guerra enviades per l'emir de Tunis encenen alimares per tal d'avisar els qui es troben dins de la ciutat que han vingut en la seua ajuda: un foc, dos focs, tres focs, i així fins a un centenar, resplendeixen enmig de la mar. L'esperança es propaga entre els cors dels assetjats, que comencen a encendre també fogueres al llarg de tot el perímetre emmurallat, formant un gran cercle lumínic, alhora que fan ressonar tambors i timbals perquè des dels

vaixells vegem i senten la seua alegria. L'espectacle és realment impressionant i els cristians l'observen amb expectació i certa por, enmig d'una calma molt tensa. És llavors quan el rei escampa el seu missatge pel campament: «Tranquils, hi ha cavallers bloquejant la platja, els tunisians no poden desembarcar. Demà direm la nostra!».

En efecte, a l'endemà són els cristians els qui, en la immensa foscor de la nit, encenen torxes, una darrere d'una altra; els peons les empunyen i les alcen cridant tan fort com poden el nom del seu senyor, de la ciutat que representen o del sobirà i el déu pels quals lluiten: «Por Jimeno de Urrea! Per Ramon Berenguer d'Àger! Per Daroca! Per Tortosa! Pel rei en Jaume! Per Nostre Senyor i Santa Maria! Vencerem! Victòria, victòria! Aür!». La cridòria és aclaparadora i, a un senyal del senescal, els soldats comencen a córrer cap a la ciutat de València, on els musulmans que aguaiten per les muralles contemplen, astorats, aquells focs mòbils acostant-se a tota velocitat. Però abans d'arribar-hi es detenen en sec, llancen les torxes amb força contra el fossat que envolta el nucli i tornen a bramare: «Vencerem! Aür!». Fins i tot, quan el silenci torna a envair la nit, un dels intèrprets de l'exèrcit cristià exclama a viva veu en la llengua dels àrabs: «No teniu escapatòria! Els vostres no poden desembarcar! Reteu-vos si no voleu morir de fam o que arrasem la ciutat!». La por està ara en el bàndol contrari.

El que acabem de relatar podria ser la sensacional escena d'una sèrie de ficció de Netflix o de qualsevol altre canal d'entreteniment audiovisual, amb tots els ingredients neces-

saris per a atrapar-nos davant la pantalla: la nit, la ciutat, el campament, la platja, els vaixells, el foc, la tensió, l'adrenalina, l'amenaça, l'èpica... Però és «simplement» la recreació d'uns fets que van passar realment aquí, en la nostra terra, segons va relatar el mateix Jaume I en la seua autobiografia, de la qual a continuació podreu llegir els capítols relatius a la conquesta del nord valencià i la ciutat de València, entre 1231 i 1238. I és que tota sèrie, o pel·lícula, o documental, o videoclip, abans de ser un producte filmic és, sobretot, un relat, una narració de fets reals o imaginaris que després prenen forma d'història en imatges a través d'un procés de creació cinematogràfica. Malauradament, però, estem massa acostumats a veure sèries, pel·lícules, documentals o videoclip, basats en relats i fets de cultures i societats llunyanes, que no són realment la nostra i que, per tant, obvien els nostres paisatges, els nostres noms, els nostres símbols i el nostre passat.

És fins a cert punt lògic, atés que l'estructura de la indústria audiovisual valenciana és encara molt feble. Tanmateix, les nostres històries, dignes de ser dutes a la pantalla amb resultats potencialment espectaculars, continuen esperant el seu torn. N'hi ha de tot tipus –trepidants, dramàtiques, tràgiques, terrorífiques o còmiques– i de totes les èpoques, però si n'hi ha algunes d'especial interès són precisament les medievals, com el *Llibre dels fets* de Jaume I, perquè són les que expliquen el nostre origen, perquè són veritablement rellevants en el context de la història europea i perquè, a més, tenen tots els ingredients d'un bon relat d'aventures: herois,

viatges, escenaris insòlits, peripècies, risc, acció, etc. De fet, al llarg de les pàgines següents trobareu alguns elements comuns a les sagues de ficció més conegudes i seguides del món: els cavallers, com en *Star Wars*, ací sense la Força ni l'espasa làser, però amb una eina de guerra inigualable a l'època, l'armadura i el cavall armat; els mals consellers, amb les seues ambicions i intrigues, com en *Joc de trons*, tot i que ací sempre vençuts per l'enginy i la perseverança del mateix Jaume I; i també, evidentment, una missió que ha d'acomplir l'heroi, com Frodo en *El senyor dels anells*, que ací és, ni més ni menys, que la conquesta de València.

I no faré *spoiler* de la trama, però sí d'algunes de les coses que hi podreu trobar: exèrcits de cavallers enmig de la neu; assalts de ciutats amb catapultes i castells de fusta; batalles campals, emboscades i ferides terribles; templers, hospitalers i altres combatents de les Croades; discursos encesos als soldats i la mort dels companys més fidels; banquetes de celebració i funestes processons d'expulsió; plors dels herois i un monarca tan gros que tenia vergonya de mostrar-se en públic... Potser no ho trobareu de manera elegant ni amb exuberants descripcions –hem de pensar que el gènere de la novel·la ni tan sols s'havia inventat i arribaria un parell de segles després, amb títols com l'immortal *Tirant lo Blanch* de Joanot Martorell–, però si ho llegiu amb atenció i imaginant a cada capítol com es traslladarien els fets narrats a una creació audiovisual, comprovareu que ací hi ha un material de primera per a guionistes, directors, productors i espectadors. I amb l'avantatge per a nosaltres que, a falta de sèries o de

pel·lícula, sempre podrem acostar-nos als llocs on van succeir aquelles accions de fa huit segles: a les costeres de Morella, a les mars de Peníscola, a la plana de Borriana, a l'interior d'Almassora, a les immediacions de Morvedre, al castell d'Almenara, als boscos del Puig o a l'horta de València.

No debades, es tracta de la nostra història, la que explica que, després que els aragonesos i els catalans prengueren una part d'al-Àndalus, es formara per decisió del mateix Jaume I el Regne de València, un nou territori ibèric i europeu amb un autogovern propi, que amb el pas del temps i una trajectòria compartida va donar lloc a una nova identitat col·lectiva, la valenciana, des de Vinaròs fins a Oriola. Una terra que encara hui en dia ens acull com a membres integrants d'una mateixa col·lectivitat, amb unes arrels ben profundes i grans històries encara per donar a conèixer. *La conquesta de València*, sens dubte, és una d'elles.

Vicent Baydal
Cronista de València